

TIL O'RGANISHDA IJTIMOIIY TARMOQLARNING TA'SIRI: IMKONIYATLAR VA XAVFLAR

Bobonazarov Abror Nodir o'g'li

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

Xorijiy til 6-22-guruh talabasi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada til o'rganishda ijtimoiy tarmoqlarning ta'siri, ularning imkoniyatlari va yuzaga kelishi mumkin bo'lgan xavflari tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ijtimoiy tarmoqlar til o'rganishni interaktiv, qiziqarli va tezkor qilish imkonini beradi, shu bilan birga, noto'g'ri ma'lumotlar, ortiqcha ma'lumot bosimi va e'tibor chalg'ituvchi kontent kabi xavflar ham mavjud.*

Kalit so'zlar: *til o'rganish, ijtimoiy tarmoqlar, interaktiv ta'lim, xavf va imkoniyatlar, onlayn resurslar, til ko'nikmalari.*

Аннотация : *В статье рассматривается влияние социальных сетей на изучение языков, их возможности и потенциальные риски. Результаты исследования показывают, что социальные сети делают процесс изучения языка интерактивным, интересным и быстрым, однако существуют риски, такие как недостоверная информация, информационная перегрузка и отвлекающий контент.*

Ключевые слова: *изучение языка, социальные сети, интерактивное обучение, риски и возможности, онлайн-ресурсы, языковые навыки.*

Annotation: *This article examines the impact of social networks on language learning, their opportunities, and potential risks. Findings indicate that social networks make language learning interactive, engaging, and fast, while potential risks include misinformation, information overload, and distracting content.*

Keywords: *language learning, social networks, interactive learning, risks and opportunities, online resources, language skills.*

KIRISH

Zamonaviy raqamli davrda til o'rganish jarayoni nafaqat an'anaviy darslar bilan cheklanmaydi, balki ijtimoiy tarmoqlar orqali ham amalga oshirilmoqda. Facebook, Instagram, TikTok, Telegram va boshqa platformalar o'quvchilarga yangi so'z va iboralarni o'rganish, tilni amalda qo'llash va muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi. Shu bilan birga, ijtimoiy tarmoqlardan foydalanganda, foydalanuvchilar noto'g'ri yoki chalg'ituvchi kontentga duch kelishi mumkin, bu esa til o'rganish jarayoniga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Ushbu tadqiqotning maqsadi — ijtimoiy tarmoqlarning til o'rganish jarayoniga ta'sirini tahlil qilish, ularning afzalliklari va xavflarini aniqlash hamda samarali pedagogik tavsiyalar ishlab chiqishdir.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

So'nggi yillarda ijtimoiy tarmoqlarning til o'rganishdagi roli ko'plab olimlar tomonidan o'rganilgan. Salimova (2021) ijtimoiy tarmoqlar orqali so'z boyligini oshirish va nutq ko'nikmalarini rivojlantirish samaradorligini tahlil qilgan. Nazarov (2020) esa onlayn platformalarda noto'g'ri ma'lumotlar va ortiqcha kontentning til o'rganish jarayoniga salbiy ta'sirini qayd etgan. Johnson va Smith (2019) ijtimoiy tarmoqlar yordamida interaktiv o'rganish va guruhdagi hamkorlikning samaradorligini ko'rsatadi.

Metodologik jihatdan tadqiqot anketalar, intervyular va kuzatuv usullari asosida olib borildi. Tadqiqotga 80 nafar maktab va kollej o'quvchilari jalb qilindi. Tadqiqot davomida o'quvchilar ijtimoiy tarmoqlarda til o'rganishga bag'ishlangan guruhlar va kanallarda qatnashdi, ma'lumot almashdi va interaktiv vazifalarni bajarishdi. Natijalar o'quvchilarning til ko'nikmalari, motivatsiyasi va kontentdan foydalanishdagi xavfsizlik jihatlari asosida tahlil qilindi.

NATIJA VA MUHOKAMALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ijtimoiy tarmoqlar til o'rganishda quyidagi afzalliklarni beradi:

1. Interaktivlik va tezkorlik: O'quvchilar yangi so'z va iboralarni real vaqt rejimida o'rganadi va amalda qo'llash imkoniga ega bo'ladi.
2. Turli kommunikativ vaziyatlar: Chat, video va audio yozuvlar orqali o'quvchilar turli muloqot vaziyatlarini mashq qiladi.
3. Motivatsiya va qiziqish: O'quvchilar o'yinlar, viktorinalar va interaktiv vazifalar orqali darslarga qiziqish bilan qatnashadi.
4. Hamkorlik: Guruh chatlari va onlayn loyihalar orqali o'quvchilar bir-birining fikrini hurmat qilish va jamoaviy ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Biroq, tadqiqot davomida quyidagi xavflar ham aniqlangan:

1. Ma'lumotning noto'g'ri bo'lishi: Ba'zi platformalarda grammatik yoki leksik xatolar mavjud bo'lishi mumkin.
2. Ortacha e'tibor va kontent chalg'itishi: Doimiy bildirishnomalar va reklama kontenti o'quvchilarning diqqatini chalg'itadi.
3. Tarmoq qaramligi: Ijtimoiy tarmoqlardan ortiqcha foydalanish o'quv jarayonini samaradorligini pasaytiradi.

Shu bilan birga, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, o'quvchilarga pedagogik nazorat ostida va maqsadli platformalarda ishlash imkoniyatini yaratish xavflarni minimallashtiradi va til o'rganishni samarali qiladi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ijtimoiy tarmoqlar til o'rganish jarayonida nafaqat samarali vosita, balki o'quvchilarning psixologik va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishda ham muhim ahamiyatga ega. Ijtimoiy tarmoqlar orqali o'quvchilar o'zaro interaktiv muloqotda bo'lib, o'z fikrini erkin ifodalashni o'rganadi, yangi so'z

va iboralarni real kontekstda qo'llash imkoniga ega bo'ladi. Shu tariqa, o'quvchilar og'zaki nutq va yozma ko'nikmalarini bir vaqtning o'zida rivojlantiradi.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, ijtimoiy tarmoqlar o'quvchilarda tilga bo'lgan qiziqishni oshiradi va mustaqil o'rganish motivatsiyasini kuchaytiradi. Masalan, Telegram va Facebook guruhlari orqali o'quvchilar til mashqlarini bajaradi, video va audio kontent bilan ishlaydi, shuningdek, fikr almashish va muhokamalar orqali tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, o'quvchilar virtual muloqotda o'z xatolarini tezkor aniqlash va tuzatish imkoniyatiga ega bo'lib, bu ularning tilni mustahkam o'zlashtirishini ta'minlaydi.

Ijtimoiy tarmoqlar yordamida o'quvchilarda hamkorlik va jamoaviy ishlash ko'nikmalari sezilarli darajada rivojlandi. Guruh vazifalari, onlayn loyihalar va virtual debatlar o'quvchilarni bir-biri bilan muloqot qilishga, fikrlarni baham ko'rishga va birgalikda yechim topishga o'rgatadi. Bu esa o'quvchilarning ijtimoiy va madaniy kompetensiyalarini shakllantirishga yordam beradi.

Shuningdek, tadqiqot davomida ijtimoiy tarmoqlar orqali olingan real hayotiy kontekstlar til o'rganishni yanada samarali qiladi. Masalan, ingliz tilidagi video bloglar, podkastlar va interaktiv mini-o'yinlar o'quvchilarga tilni amaliy jihatdan qo'llashni o'rgatadi, talaffuzni yaxshilaydi va nutq tezligini oshiradi. Bu jarayon o'quvchilarda o'z-o'zini baholash va mustaqil o'rganish ko'nikmalarini shakllantiradi.

Biroq, natijalar shuni ko'rsatdiki, ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish bilan bog'liq xavflar ham mavjud. Masalan, noto'g'ri yoki chalg'ituvchi kontent, ortiqcha ma'lumot oqimi va diqqatni chalg'ituvchi omillar o'quv jarayonini sekinlashtirishi mumkin. Shu sababli, pedagogik nazorat va maqsadli platformalarda ishlash o'quv jarayonini xavfsiz va samarali qilish uchun muhim hisoblanadi.

Umuman olganda, ijtimoiy tarmoqlar yordamida til o'rganish jarayoni interaktiv, qiziqarli va real hayotiy kontekstga asoslangan bo'lib, o'quvchilarning til ko'nikmalarini, ijodiy fikrlashini, tanqidiy fikrlash qobiliyatini va motivatsiyasini sezilarli darajada rivojlantiradi. Shu bilan birga, xavf-xatarlarni kamaytirish va samaradorlikni oshirish uchun pedagogik ko'rsatmalar va monitoring tizimlarini joriy etish zarur.

XULOSA

Ijtimoiy tarmoqlar til o'rganishda samarali vosita bo'lib, u o'quvchilarga interaktiv mashqlar, real muloqot, so'z boyligini kengaytirish va motivatsiyani oshirish imkonini beradi. Shu bilan birga, ijtimoiy tarmoqlar noto'g'ri ma'lumot, ortiqcha kontent va diqqat chalg'ituvchi omillar kabi xavflarni ham o'z ichiga oladi.

Natijalar shuni ko'rsatdiki, pedagogik nazorat va maqsadli foydalanish orqali ijtimoiy tarmoqlardan til o'rganishda maksimal foyda olish mumkin. Shu tariqa, ijtimoiy tarmoqlar o'quvchilarning til ko'nikmalarini, kommunikativ kompetensiyasini va hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim vosita sifatida xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ijtimoiy tarmoqlar til o'rganish jarayonini nafaqat interaktiv va qiziqarli qiladi, balki o'quvchilarning kommunikativ va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishda ham muhim vosita sifatida xizmat qiladi. Ijtimoiy tarmoqlar orqali o'quvchilar yangi leksika va grammatik qoidalarini real kontekstda o'rganadi, og'zaki va yozma nutqni samarali rivojlantiradi, shuningdek, tilni amalda qo'llashga bo'lgan ishonchini oshiradi.

Shuni ta'kidlash kerakki, ijtimoiy tarmoqlar yordamida o'quvchilarda mustaqil o'rganish ko'nikmalari va tanqidiy fikrlash qobiliyati ham rivojlanadi. O'quvchilar virtual guruhlar va onlayn loyihalarda qatnashib, o'z fikrini mantiqan ifodalash, boshqalarning fikrini tahlil qilish va konstruktiv muloqot o'rnatishni o'rganadi. Bu jarayon ularni ijtimoiy va madaniyatlararo kontekstga tayyorlaydi.

Biroq, tadqiqot shuni ko'rsatdiki, ijtimoiy tarmoqlardan noto'g'ri yoki haddan tashqari foydalanish til o'rganish jarayonida xavflar yaratishi mumkin, jumladan diqqatni chalg'itish, ma'lumotning noto'g'ri bo'lishi va kontent ortiqchaligi. Shu sababli, pedagogik nazorat va maqsadli, sifatli platformalardan foydalanish samaradorlikni oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Natijada, ijtimoiy tarmoqlar til o'rganishda nafaqat texnologik vosita, balki pedagogik jarayonning strategik elementi sifatida e'tiborga loyiqdir. Ularning to'g'ri va tizimli qo'llanilishi o'quvchilarning til ko'nikmalarini mustahkamlash, kommunikativ kompetensiyalarini oshirish va ularni zamonaviy ijtimoiy muhitda samarali muloqotga tayyorlash imkonini beradi. Shu bilan birga, xavflarni nazorat qilish orqali ijtimoiy tarmoqlar til o'rganish jarayonini yanada samarali va barqaror qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Salimova, D. Ijtimoiy tarmoqlarda til o'rganish va kommunikativ ko'nikmalar. – Toshkent: Ta'lim nashriyoti, 2021.
2. Nazarov, A. Onlayn platformalarda til o'rganish xavflari. – Toshkent: Fan va ta'lim, 2020.
3. Karimova R. I. Pedagogik psixologiya. – Toshkent: Fan, 2020.
4. Qodirova M. Sh. Leksik kompetensiyani shakllantirishning metodik asoslari. // "Filologiya masalalari", №4, 2021.
5. Mamatqulova S. A. O'yin texnologiyalarining ta'limdagi o'rni. – Toshkent: Ma'naviyat, 2019.
6. Yo'ldosheva M. Boshlang'ich ta'limda ingliz tili o'rgatishning zamonaviy metodlari. – Farg'ona: FDU nashriyoti, 2023.
7. Rahimova L. Chet tili darslarida motivatsiya va kommunikativ yondashuv. – Toshkent: TDPU nashriyoti, 2022.